

die ons sociale leven betreffen! Hijmans heeft gesproken naar ons hart, rustig en ernstig; hij heeft het kwaad in den wortel gegrepen; dat is de God-verlatenheid van onzen geschokten droevigen tijd!

Dr van Rhijn heeft de verwikkelingen der samenleving in het licht gesteld en doen uitkomen waarom het huwelijksvraagstuk in onzen tijd zoo in 't bijzonder op den voorgrond treedt. Hij voert hier voor drie omstandigheden aan: 1e. het ontwaakte gevoel van zelfstandigheid bij de vrouw; 2e. het subjectivisme waarmede de echtgenooten hun huwelijk bezien en 3e. de vermeerde moeilijkheden bij de gezinsvorming. Deze drieërlei belemmerende omstandigheid gaat hij op voortreffelijke wijze kritisch na. Alleen indien de diepe ernst van het huwelijk wordt verstaan, in zijn ordinantie van Goddelijken oorsprong, zal het mogelijk zijn dat het huwelijk ook in onzen tijd de menschen gelukkig maakt.

Mr de Graaf handelt over moderne oplossingen van het huwelijksprobleem. Hij schrijft als altijd: kort en bondig! De moderne sociologen en psychologen zien het vraagstuk van het huwelijk als een eenvoudig natuurlijk vraagstuk. „Vandaar dat zij niet beginnen met het huwelijk en zelfs niet met de liefde tusschen man en vrouw, maar dat zij geheel eenzijdig en zuiver lichamelijke beginnen met „de sexuele nood van de rijpende jeugd“ evenals men over het hongergevoel enz. spreken kan“. Mr de Graaf zegt het zoo volkomen juist dat de moderne moraal den mond er vol van heeft, dat we eindelijk eens „waar“ moeten worden! Zelfs Christenen doen daaraan mede om te verklaren, dat de groote verdienste der jongeren is hun waarheidszin! Dit is een der grootste vergissingen die men maken kan. „Op zijn best kan men zeggen, dat de jongeren te goeder trouw zich zelf en anderen bedriegen“. „De meest verfijnde vorm van hypocrisie is, die zich versteekt achter een mom van oprechtheid“. Daarom vindt Mr de Graaf het niet het belangrijkste, om de vrijheid der jongeren, maar om hun persoonlijkheid te eerbiedigen! Ik heb zijn mooie rede met bijzondere waardeering en groote instemming gelezen.

Hetzelfde geldt van de „gezonde voorbereiding tot den strijd“, waarover Dr Lammerts van Buuren handelt. Want hij roept ons op om den weg der gehoorzaamheid te volgen, willen wij waarlijk vrij zijn! Daarom is er een overwinning van alle moeilijkheden mogelijk; hoe moeilijk dat in ons persoonlijk leven ook zijn moge!

Met „Het geheim van de overwinning“ heeft Dr Coolsma dit boekje besloten. Hij heeft met groot enthousiasme laten zien dat alleen het Christendom ons dat geheim schenken kan. Het geheim, zoo zegt hij, ligt in twee dingen: een leven samen voor God, en een leven van ieder voor zijn eigen bijzondere taak!

„Het geheim ligt in de allereerst persoonlijke, maar dan ook dubbele gemeenschap met God, Wien ons leven, heel ons leven gewijd zij en blijve, en Die ons maakt meer dan overwinnaars door Hem, Die ons heeft liefgehad“.

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHEITSEN

Het Chillasme en het Oude Testament.

XVIII.

Jeremia: de zeventig jaren.

Mocht Jeremia aan de Tien Stammen, als vergeijkenderwijs minder schuldig, reeds aanstonds heerlijke Goddelijke genadebeloften bieden, tegenover Juda was zijn taak aanvankelijk uitsluitend de aankondiging van het oordeel. Het was wel een buitengemeen zware opdracht welke de Heere had gegeven aan dezen jongen man met fijnesnaard gemoed, die zijn volk zoo hartstochtelijk liefhad. Het droefte tot dat hij het om zijn zonden moet aankondigen perst hem de tranen uit de oogen (Jer. 9:1). O hoe gaarne zou hij de vreeselijke oordeelsboodschap hebben willen binnenhouden, maar hij moet ze uitspreken (Jer. 6:11; 20:9). Juda zal om zijn hardnekkige verlaten van den Heere getuigd worden door den grimmigen vijand uit het Noorden, die heel het land tot eene woestijn zal maken (Jer. 4:27) en ook Jeruzalem zelf zal verderven (Jer. 5:10), die de bevolking in ballingschap zal voeren (Jer. 5:19): zoo zullen ze verstrooid raken onder de heidenen en God zal hun het zwaard achterna zenden, tot ze geheel en al verteerd zijn (Jer. 9:16).

Wie deze vijand uit het Noorden is, wordt aanvankelijk niet gezegd. Maar straks, als de Chaldeeische wereldmonarchie zich begint te vormen, en de geweldige figuur van Nebukadnezar zich tegen den historischen achtergrond begint af te tekenen, dan wijst des profeten vinger hem aan: dat is nu de voltrekker van het Goddelijke oordeel, dien ik zoo lang reeds heb aangekondigd; en in een laatste smartkreet vat Jeremia al zijn roepen tot bekeering saam, of zijn volk als ter elfder ure nog tot inkeer komen mocht (Jer. 30:5; en vooral 25:3-11).

Met deze korte bespreking zal ik dan eindigen. Dit boekje leest men met vrucht, met een zegen voor zijn persoonlijk leven. Ik heb al aangegeven dat men in den strijd om het huwelijk nooit slagen kan zonder onvoorwaardelijk, met vreeze en beving, te buigen voor God, die het huwelijk voor den mensch als een der grootste levenszegeningen heeft verordeneerd. Daarom ook heeft onze Heiland het huwelijk zóó hoog gesteld, dat het door een blik op een derde reeds is aangeraamd! Daarom is het huwelijk alleen hoog te houden en te verdedigen, zooals Christus' Kerk het in alle eeuwen heeft gedaan. Het huwelijk is een gedachte Gods, van eeuwigheid alzo, alvorens het in den tijd tot aanzijn kwam. Daarom is „Ehe“ ook hetzelfde woord als „Ewa“ wat tegelijk wet en eeuwigheid beduidt!

Dr C. J. HONIG.

*) Zie hierover breder: Het Huwelijksprobleem in Leven en Litteratuur, Dr C. J. Honig en Dr C. Tazelaar. — Uitg. Mij. Holland, Amsterdam.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Het kerkgaan van onze jonge kinderen.

II.

Onze jonge kinderen, zoo zagen we in ons vorig nummer, behoren, naar het recht des Verbonds, tot des Heeren gemeente.

Daarmee staat vast, dat ze óók in de samenkomsten der gemeente behoren. Dat ze er niet mogen ontbreken — tenzij dan voorzover, in verband met hun leeftijd, karakter en doel dier samenkomsten hen uitsluiten.

Nu is dat laatste ongetwijfeld het geval bij onze allerjongste kinderen.

Ook zonder dat we karakter en doel onzer openbare samenkomsten nog nader beschrijven, is het duidelijk, dat deze vorderen een eerbiedige stilte en toegewijde aandacht, die door onze jongste kinderen eindeloos verstoord zou worden.

Kinderen, die zich uit eigen beweging nog niet rustig en ordelijk weten te gedragen, of anders door een enkele wenk van vader of moeder niet tot de orde zijn te roepen, schaden de stichting der gemeente, en hooren daarom — al zal men hier aan ouders, die zonder een nog te jong kind met zich te nemen, niet kunnen opgaan, gaarne zooveel mogelijk toegeven — in de kerk niet thuis.

Daarover zijn we het allen wel eens.

Het verschil loopt over de iets oudere kinderen — een precieze leeftijdsgrens valt hier niet te trekken — die, althans met een weinig toezicht, zich naar behooren weten te gedragen.

Het is niet in te zien, wat in karakter en doel der samenkomsten zulke kinderen zou uitsluiten.

Ds Berkhoff is van meening, dat in deze aankondiging van den nakenden vijand meer ligt dan eene voorzegging van de Babylonische ballingschap. Hij beroept zich daartoe op de zegswijze, die wij vinden in Jer. 9:15, 16: „Daarom zegt de Heere der heerschers, de God Israëls, alzoo: Ziet, Ik zal dit volk spijzen met alsem, en Ik zal hen drenken met gallewater; en Ik zal hen verstrooien onder de heidenen, die zij niet gekend hebben, zij noch hunne vaders; en Ik zal het zwaard achter hen zenden, totdat Ik hen verteerd zal hebben“. Nu is het reeds op zichzelf met de eischen van gezonde, natuurlijke uitlegging in strijd, om, waar Jeremia na drie en twintig jaren oordeelsprediking zelf verklaart, dat de voltrekker van het door hem aangekondigde oordeel, Nebukadnezar, de koning van Babel is (zie Jer. 25:3-11), op grond van een enkele uitdrukking, die men op Babel minder toepasselijk acht, aan een andere, latere tuchting van het Joodsche volk te denken. Maar nog veel sterker treedt de zwakheid van het door Ds Berkhoff aangevoerde argument aan den dag, wanneer we zien dat een door hem onderstreepte uitdrukking zelfs wel gebezigd wordt om de vervulling van de bedreiging in de Babylonische ballingschap te schetsen. In Ezech. 36:19 herinnert de Heere er aan, wat Hij om de zonde van zijn volk daaraan gedaan heeft, en dan zegt het Goddelijk woord: „En Ik verstrooide hen onder de heidenen, en zij werden verspreid in de landen; Ik oordeelde ze naar hunnen weg en naar hunne handelingen“. Ik heb hierop reeds eerder gewezen (zie schets no. IV), maar wil het hier nog eens herhalen, in de hoop dat ook Ds Berkhoff zelf zijne dwaling althans op dit punt zal inzien en erkennen.

Intusschen, hoe somber ook de klanken zijn, welke Jeremia in den aanvang aan Juda moet doen hooren, toch ontbreken enkele lichtstralen, welke den duisternen hemel doorbreken, niet Midden tusschen de verpletterende oordeelsaankondiging staat daar zoo in eens de toezegging, dat God geen vol-einding zal maken (geen effen rekening; het oordeel zal niet tot het uiterste toe vernietigend zijn;

Wat is het karakter onzer samenkomsten?

Ik bedoel nu niet: naar het doel dat ze hebben of naar wat erin gebeurt, maar: gerekend naar hen die er saam komen.

Het antwoord, dat de meesten — en dan nog niet de oppervlakkigsten — geven, zal zijn: samenkomsten van geloovigen.

Dit antwoord is op zich zelf onberispelijk.

Het karakteriseert de gemeentelijke samenkomsten ook inderdaad ten deele. Doch dan ook slechts ten deele.

Want, wie de geloovigen noemt, noemt niet allen die er saamkomen. Noemt, welbeschouwd, slechts één der partijen die er elkaar zoeken en ontmoeten.

Die partijen zijn er twee: de gemeente en Christus, God de Heere en Zijn volk.

Zoo was het onder het Oude Verbond. Als Israël op zijn hoogtijden aan het heiligmom saamkwam, dan was daar niet alleen het volk des Heeren, maar ook de Heere zelf (Ex. 30:6 en Num. 17:4). In zijn naam van „Tent der Samenkomst“ was de Tabernakel zelf een zichtbare herinnering aan Gods belofte, dat Hij er met Zijn volk zou saamkomen.

En voor de Nieuwe Bedeeeling ontvingen we deze zelfde belofte, in het woord onzes Heeren Jezus. „Ziet ik ben met ulieden, alle de dagen tot de voleinding der wereld“ en „waar twee of drie vergaderd zijn in mijnen naam, daar ben ik in het midden van hen“.

Onze samenkomsten zijn niet maar samenkomsten van ons met elkander, maar samenkomsten van ons met God, in onzen Heere Jezus Christus.

Laat dit toch als volle realiteit voor ons gelden.

Daar hangen de ernst en de waardigheid, daar hangen ook de waarheid en de vrucht onzer samenkomsten aan.

Al ons bidden en danken, al ons zingen en offeren, al ons preeken en Avondmaal-vieren in onze samenkomsten is niets, en ijdelder dan de ijdelheid zelve, zonder dit saamkómen en samen zijn met ons van onzen God in Christus.

De vredegroet, waarmee Hij ons in het bedehuis verwelkomt, herinnert het ons telkens opnieuw. Met opzet leggen we hierop nadruk. Want het is van de grootste betekenis voor het onderwerp dat ons bezig houdt.

Waren onze samenkomsten enkel samenkomsten van de leden der gemeente met elkander; en ging al wat er gebeurt, derhalve op in wat wij er brengen en in wat wij er doen: in ons bidden en danken, en offeren, in ons preeken en ons luisteren naar de preek, in één woord in onze actie — dan zou er een schijn van reden zijn, om onze jonge kinderen, als toch nog niet in staat om aan zoo ernstige en betekenisvolle actie deel te nemen, thuis te laten.

Ofschoon — toch ook niet veel méér dan schijn. Want wie van ons, die het voorrecht had reeds in zijn prille jeugd door vader en moeder mee ter kerk genomen te worden, herinnert zich niet, hoe oprecht en hartelijk ook een jong kind in al deze heilige handelingen deel kan nemen. Nog wel niet met volle bewustheid en over heel de lijn, maar

er blijft een straal van hoop bestaan: Jer. 4:27; 5:10, 18). Nog duidelijker spreekt Jer. 16:14, 15, waar bepaald van terugkeer uit de ballingschap wordt gewag gemaakt. Weliswaar geschiedt dit in een verband waarbij de voorzegging van het oordeel op den voorgrond staat, maar toch wordt hier het uitzicht op wederkeer geopend. En, op hetzelfde moment waarop de tevoren ongenoemde overweldiger concreet als Nebukadnezar, de koning van Babel, wordt aangeduid, komt ook de aanwijzing van het tijdstip, waarop die profetie van den wederkeer in vervulling zal gaan. In hoofdstuk 25, aan het slot van den dringenden oproep tot bekeering, vinden we de voorzegging dat de volken, welke rondom Israël wonen, en die volgens vs 9 ook aan Babel onderworpen zullen worden, in deze dienstbaarheid zullen blijven gedurende zeventig jaren, en dat na verloop van deze zeventig jaren ook Babel zelf aan verwoesting zal worden prijsgegeven en aan vreemde geweldenaars onderworpen zal worden (Jer. 25:11-14). Met dien ondergang van Babel hangt het herstel van Israël ten nauwste saam: als die zeventig jaren voor Babel zullen zijn heengesnel, dan, zoo zegt de Heere „zal Ik ulieden bezoeken, en Ik zal mijn goed woord over u verwekken, u wederbrengende tot deze plaats“ (Jer. 29:10).

Over die zeventig jaren moeten we een enkel woord meer zeggen. Vooral met het oog op het artikeltje, dat Ds van der Zee van Wapenveld, de schrijver van het voortreffelijke boek over De Ballingschap, in deze zelfde rubriek in het nummer van 17 April j.l. geschreven heeft.

In dat artikeltje haalt Ds van der Zee een bladzijde aan uit zijn boek (deel II blz. 206, 207), waar hij onder meer zegt dat men met het oog op de moeilijkheden, welke de uitlegging van de zeventig jaren oplevert „wil voor slaan dat de zeventig jaren slaat op Babels wereldheerschappij, die geduurd zou hebben van 607-538“. „Maar“, zoo vervolgt Ds van der Zee „ook dit kan niet, daar Nineveh niet in 607 of 606, doch in 612 is gevallen“. Ik moet opmerken, dat Ds van der Zee zich niet juist uitdrukt wanneer hij zegt, dat „men wil voor slaan dat de zeventig jaren slaat op Babels

toch wel innigheid tot menig wordt als Gods nie

Doch i gemeentes in Hem, Verbond.

En Hij en de aa volk zijn men tot

Hun g in den g in de es beds, niet alle

God wa wat te d tus, door

Daarom onzen „e Word „e omheen „ al treedt voren, to God het verheerlij

In die Gods in heid, lig

Maar c daar op

Laat d der gem komen z van wat

Begrijp nog wein deed, he kinderke worden.

Maar - groote e

Is niet der gem mysterie

Zeker, magisch loffied, p verwacht

Jawel Maar

Wie h veel op dan toch

heid vas gangers kerkdeur

Als we aan een — nu ja

wereldhe king heb schappij maar da

zelf ge aandacht zien, wa den koni

het zal z zijn, da over da

tigheid Chaldee woesting de bedo

dat zijn vs 9 spa jaren, M dan bree

aan. De welke Ba jaren ge

loenmaal dus nie de balling

pij, maar heerscha lingschap

jaren to staan, w licht ges

tuaginta, Testame vervaard

aldus lee baar zijn „de koni

gezegde staan. De Statenve om de j te betwij de voork Doch N

komsten?
at ze hebben of
kend naar hen

— en dan nog
zal zijn: samen-

rispelijk.
jke samenkom-
dan ook slechts

toemt niet Allen
thouwd, slechts
en ontmoeten
eente en Chris-

pond. Als Israël
om saamkwam,
es Heeren, maar
n. 17:4). In zijn
was de Taber-
g aan Gods be-
aankomen.

ingen we deze
Heeren Jezus,
e dagen tot de
vee of drie ver-
ben ik in het

rsamenkomsten
enkomsten van
Christus.

oor ons gelden.
ardigheid, daar
ht onzer samen-

zingen en offe-
vieren in onze
lan de ijdelheid
en zijn met ons

in het bedehuis
lkens opnieuw.
k. Want het is
t onderwerp dat

l samenkomsten
ander; en ging
vat wij er brun-
biden en dan-
n ons luisteren
ze actie — dan
om onze jonge
at om aan zoo
deel te nemen,

heer dan schijn.
recht had reeds
moeder mee ter
t zich niet, hoe
kind in al deze
n. Nog wel niet
el de lijn, maar

aan: Jer. 4:27;
Jer. 16:14; 15,
uit de balling-
swaar geschiedt
zegging van het
naar toch wordi
eopend. En, op
ren ongenoemde
ezar, de koning

ook de aanwij-
profetie van den
n hoofdstuk 25,
oproep tot be-
dat de volken,
de volgens vs 9

worden, in deze
rende zeven-
n deze zeventig
ting zal worden
eldenaars onder-
—14). Met dien

erstel van Israël
ntig jaren voor
n, zoo zegt de
Ik zal mijn goed
erbrenge tot

we een enkel
het oog op het
van Wapenveld,
e boek over De
in het nummer

r Zee een blad-
ldz. 206, 207),
met het oog op
g van de zeven-
dat de zeventig
chappij, die ge-

„Maar”, zoo
kan niet, daar
in 612 is ge-
s van der Zee
zegt, dat „men
slaat op Babels

toch wel af en toe, en dan met een eenvoud en
innigheid, met het oog waarop Christus misschien
tot menig volwassene zou zeggen: „Indien gij niet
wordt als de kinderkens, gij zult in het Koninkrijk
Gods niet ingaan.”

Doch in onze samenkomsten is er niet alleen de
gemeente, maar is óók haar verheerlijkt Hoofd, en
in Hem, als haar Middelaar, de God van haar
Verbond.

En Hij is er, ja, ook om te ontvangen. De dank
en de aanbidding, de lof en de offerande van Zijn
volk zijn Hem welbehagelijk, en hun gebeden klim-
men tot Hem op.

Hun gebeden. Want ook het Huis des Heeren
in den geestelijken zin, is in de eerste plaats —
in de eerste en in de laatste — een huis des ge-
beds. Dat wil zeggen: de gemeente komt saam,
niet alleen en niet in de eerste plaats om haar
God wat te brengen en te geven en om voor Hem
wat te doen — maar om van haar God, in Chris-
tus, door den Heiligen Geest te ontvangen.

Daarom staan in het middelpunt van wat we
onzen „eeredienst” noemen: de bediening van het
Woord en de bediening der Sacramenten. En daar-
omheen groepeerd zich dan al het andere, om, ook
al treedt de actie der gemeente daarin méér naar
voren, toch mee instrument te zijn, waardoor onze
God het welbehagen Zijner liefde aan Zijn volk
verheerlijkt.

In die activiteit, in dien arbeid, in dat geven
Gods in Christus, door den Geest, ligt de heerlijk-
heid, ligt de weelde van onze samenkomsten.

Maar die maakt nu ook, dat onze jonge kinderen
daar op hun plaats zijn.

Laat hun actief deelnemen in de handelingen
der gemeente nog betrekkelijk weinig en onvol-
komen zijn — dat hoeft hen nog niet uit te sluiten
van wat de Heere er doet en schenkt aan zijn volk.

Begrijpen? Ach, neen, begrijpen doen ze er allicht
nog weinig van. Maar, dat ze niet begrepen wat Hij
deed, heeft Jezus er niet van teruggehouden, de
kinderkens te zegenen. En — ze zijn gezegend ge-
worden.

Maar van dat zegenen — hoeveel begrijpen wij,
grooten en wijzen menschen daarvan?

Is niet elke zegen, dien we uit de samenkomsten
der gemeente meedragen, een ondoorgrondelijk
mysterie?

Zeker, in de werking des Geestes gaat het niet
magisch toe. Ze bedient zich van middelen: gebed,
loflied, prediking. En wie er vrucht van zal kunnen
verwachten, die moet verstaan.

Jawel, die moet verstaan...

Maar hoever gaat dat?

Wie het absoluut neemt, en ook wie veel, héél
veel op dat absolute verstaan laat afdingen, maar
dan toch nog zoowat aan de helft van de volmaakt-
heid vasthoudt — hoeveel van de volwassen kerk-
gangers zou hij, als de keur aan hem stond, bij de
kerkdeur terug moeten zenden?

Als we dan de jonge kinderen en de volwassenen
aan een vergelijkend examen moeten onderwerpen
— nu ja, dan leggen de kleinen het in verstande-

wereldheerschappij”. Dat de zeventig jaren betrek-
king hebben op den duur van Babels wereldheer-
schappij is niet iets wat men wil voorslaan,
maar dat wordt duidelijk door den tekst
zelf gezegd. Men leze slechts Jer. 25:11 en 12
aandachtig. Reeds onze Statenvertaling doet dan
zien, waar het om gaat: „en deze volken zullen
den koning van Babel dienen zeventig jaren; maar
het zal geschieden, als de zeventig jaren vervuld
zijn, dan zal ik over den koning van Babel en
over dat volk, spreekt de Heere, hunne ongerech-
tigheid bezoeken, mitsgaders over het land der
Chaldeënen, en zal dat stellen tot eeuwige ver-
woestingen”. Er kan geen twijfel bestaan over
de bedoeling van deze woorden. Deze volken,
dat zijn al de volken rondom Juda, waarvan in
vs 9 sprake is. Die zullen Babel dienen zeventig
jaren. Maar als die zeventig jaren verlopen zijn,
dan breekt ook het uur des gericht voor Babel
aan. De zeventig jaren zijn dus de jaren gedurende
welke Babel heerschappij oefent over de volken; de
jaren gedurende welke Babel de hegemonie over de
toenmaals bekende wereld bezit. Die jaren geven
dus niet den duur der ballingschap aan; wel eindigt
de ballingschap tegelijk met Babels wereldheerschap-
pij, maar het beginpunt is niet gelijk. Babels wereld-
heerschappij begint vroeger dan de Judeesche bal-
lingschap. Hoe men er toe gekomen is de zeventig
jaren toch van den duur der ballingschap te ver-
staan, wordt door Ds v. d. Zee zeer juist in het
licht gesteld: de schuld daarvan ligt bij de Sep-
tuaginta, de oude Griekse vertaling van het Oude
Testament, die ongeveer 200 voor Chr. in Egypte
vervaardigd is, en die de tweede helft van vs 11
aldus leest: „en zij zullen onder de volken dienst-
baar zijn zeventig jaren”. Gelijk men ziet is hier
„de koning van Babel” weggevallen en wordt het
gezegde niet van de volken, maar van Juda ver-
staan. Doch de Hebreeuwse tekst heeft wat onze
Statenvertaling biedt, en er is geen enkele reden
om de juistheid van dezen Hebreeuwschen tekst
te betwijfelen en aan de lezing der Septuaginta
de voorkeur te geven.

Doch hoe zit het met Jer. 29:10? Hier lezen we
toch: „Zekerlijk als zeventig jaren te Babel zullen

lijke ontwikkeling zeker bij de grooten af — maar
in geestelijke ontvankelijkheid?... „En Jezus riep
een kindeke en stelde dat in 't midden...”

O, wij groote menschen — dat we zoo weinig
kind zijn, en — dat we bovendien ook nog zoo
totaal vergeten zijn, hoe een kind bestaat, en hoe
het toegaat in een kinderziel!

De Heere kan, gelukkig, door zooveel nauwere
poortjes komen dan wij.

’t Is niet allemaal zuivere wijsheid, dat „ach,
ze hebben er toch niet aan, die wurmen”, waarmee
heel „intellectuele” en heel „verstandige” ouders
hun jonge kinderen des Zondags thuis laten.

En dan — Maar laat me het overige bewaren
tot een volgend nummer.

V.

F.

RONDOM HET ZAKENLEVEN

Financiële Economische Rubriek.

11 Mei 1931.

In ons overzicht van 2 Maart j.l. schreven wij
onder meer:

„Omtrent Philips blijven de twee uiterste stroo-
mingen bestaan; er is een categorie van specula-
tieve beleggers, die geen moment twijfelen aan het
„win-vermogen”, de earning-capacity, van het con-
cern en bij elke reactie weer opnieuw in de markt
gaan, terwijl een andere groep bitter weinig ver-
trouwen in den opzet stelt. Vandaar de wilde fluctu-
aties, die er in de aandelen plaats vinden. Wij be-
hooren tot hen, die pessimistisch gestemd zijn en
die geen redres van betekenis verwachten. De
gulden dagen van Eindhoven zijn ons inziens voor-
bij en de geheimzinnige macht, die jarenlang om
de Philips-creatie hing, is gebroken. De naaste
toekomst zal vermoedelijk grootere nuchterheid te-
weegbrengen.”

Op dat moment noteerden de aandelen circa
228 pCt. De à la hausse georiënteerden hebben
kans gezien den koers nog belangrijk op te schroe-
ven, zoodat op 18 Maart het hoogste punt van
1931, n.l. 262½ werd bereikt. Daarna is de stem-
ming flauwer geworden, waardoor de noteringen
geleidelijk afbrokelden zonder echter het laagste
punt in het loopende jaar van 179 pCt. te be-
naderen. Tot enkele dagen geleden de verkoop-
lawine weer een aanvang begon te nemen en de
koers tot bijna het laagste punt van 1930 ad 158½
werd teruggedrukt. De aanleiding tot den her-
nieuwden verkoopdruk moet liggen in de ongun-
stige verwachtingen omtrent het komende dividend.
Enkele bladen vermeenden uit goede bron te kun-
nen mededeelen, dat 11 pCt. zal worden uitgekeerd
tegen 21 pCt. over de drie laatste jaren, doch ook
deze nog betrekkelijk gunstige dividendraming
werd door Eindhoven gedementeed. Nu vermeent
men op niet meer dan 6 pCt. te mogen rekenen.

vervuld zijn, zal ik ulieden bezoeken en ik zal
mijn goed woord over u verweken, u wederbren-
gende tot deze plaats”. Maar hier is jammer genoeg
ook onze Statenvertaling abus. Want in het He-
breeuwsch staat niet te Babel, maar voor Babel.
Als zeventig jaren voor Babel vervuld zijn, zal
God zijn volk terugvoeren. Het zijn dezelfde zeven-
tig jaren van welke in Jer. 25:11, 12 gesproken
wordt, de zeventig jaren welke voor Babel be-
schoren zijn om de wereldheerschappij in handen
te hebben.

De tekst zelf zegt dus uitdrukkelijk en bepaald,
dat de zeventig jaren zijn de jaren van Babels heer-
schappij. Dat is geen kwestie van uitlegging, maar
eenvoudig een uitspraak der Schrift, waaraan men
alleen ontkomen kan, door aan de Septuaginta een
beteren en juister tekst toe te schrijven, waarvoor
evenwel niet de minste grond bestaat. Maar hoe
moeten nu die zeventig jaren gerekend worden?
Het eindpunt staat vast: het jaar 538 voor Chr.,
waarin Babel door de Perzen werd ingenomen, en
de Babylonische wereldheerschappij door de Per-
zische werd opgevolgd. Levert echter het begin-
punt geen moeite? Vroeger nam men altijd aan dat
Nineveh in het jaar 607 door de verbonden Baby-
loniërs en Meden werd ingenomen en het lag voor
de hand de Babylonische hegemonie van af dit
jaar te dagteekenen. En dat kwam dan heel mooi
uit: precies zeventig jaren. Doch nu heeft men voor
enkele jaren een Babylonischen tekst ontcijferd,
die in het Britsch Museum te Londen werd be-
waard, waaruit gebleken is, dat de inneming van
Nineveh reeds vijf jaar vroeger, dus in 612 voor
Chr. heeft plaats gehad. Met het oog daarop meent
Ds van der Zee dat men met de zeventig jaren
voor Babels heerschappij niet uitkomt. Echter
schijnt mij dit bezwaar toch niet van ernstige be-
tekenis. In de eerste plaats is het de vraag, of
het getal zeventig hier inderdaad bedoelt de jaren
rekenkundig precies te bepalen, en of we het niet
veeleer als een rond getal hebben te beschouwen.
Dan zou het feit, dat we bij preciese telling er een
vijftal jaren boven komen geen ernstige moeilijk-
heid opleveren. Maar bovendien staat het toch
ook niet vast, dat we nu voor het beginpunt van de

Het jaarverslag werd in het vorige jaar op 1 Mei
gepubliceerd, zoodat de vertraging in de publi-
catie, welke dit jaar plaats vindt, de gemoederen
doet verontrusten. Men kan bij dit soort patenten-
concerns geen diagnose stellen; oogenschiijnlijk ver-
meent men uit de balanscijfers iets reëls te kun-
nen lezen, doch wanneer men zich de geheele
situatie goed gaat realiseren, dan blijven er voor
den leek nog zulke onduidelijkheden over dat men
per saldo wijzer doet zich geheel afzijdig te houden.
De ervaring, die men de laatste jaren met Philips
heeft opgedaan, stempelt de aandelen niet tot
goede speculatieve beleggingsfondsen — men mag
zijn hoed afnemen voor de wetenschappelijke pre-
staties van de aan het bedrijf verbonden ingenieurs,
maar men kan geen bewondering koesteren voor
de wijze, waarop ten slotte aandeelhouders werden
ingelicht.

Nu wij toch over patent-maatschappijen spreken,
willen wij eveneens onze gelijklopende opinie over
aandelen Kuchenmeister's Accoustiek geven. Ook
hier geldt het een bedrijf, dat voor den buiten-
staander in nevelen gehuld is. Het is een feit, dat
de geluids-techniek nog in de kinderschoenen staat,
dat verbluffende uitvindingen zullen kunnen wor-
den gedaan, die de winst-capaciteit enorm zullen
kunnen verhoogen, het neemt echter niet weg, dat
het gewriemel van alle patenthouders, die elkander
het eerstgeboorte-recht betwisten, een risico-factor
in het leven roept, die voor den serieuze belegger
niet te dragen is. Van verschillende zijden —
meestal van insiders — hoort men niets dan gun-
stigs over de organisatie en het stoere werken van
het onderhavige concern. Toch blijven wij bij onze
meening, dat ook hier belangneming af te raden is.
Ook hier staat tegenover de groep, die niets anders
dan fraais voor de naaste toekomst verwacht, een
breede categorie personen, die uiterst sceptisch de
ontwikkeling van de geluidsfilm tegemoet ziet, zelfs
van een fiasco spreekt. De koersfluctuaties waren
ook dit jaar van misère groot; tegenover een hoogte-
punt van 95½ pCt. op 5 Februari registreeren wij
momenteel bijna het laagte-record van 65½ pCt.
(de laagste notering was 64 pCt.).

Sinds wij in onze vorige beschouwing uitvoerig
bij de Koninklijke Olie hebben stilgestaan, is er
niets bijzonders geschied. De over-productie is nog
steeds niet verminderd, terwijl de vooruitzichten
eener meer doeltreffende restrictie door de houding
van exploitanten van het Oost-Texasveld vrij poo-
ver blijven. Weliswaar is de kans groot, dat op
andere gebieden de energieke boor-activiteit ten-
gevolge van de verliesgevendende prijzen zal stag-
neeren, maar de weinig conciliante houding van
de „low producers” doet de dagelijkse productie
toenemen. Deze bedroeg gemiddeld in de week,
geëindigd op 2 Mei 2.475.100 barrels tegen 2.422.600
barrels per 25 April. Bovendien vormen de geleide-
lijk-aan gepubliceerde winstcijfers der voornaam-
staande olie-maatschappijen geen aangename lee-
tuur. De Shell Union bijv. leed over het eerste
kwartaal van 1931 een verlies van niet minder dan
9.903.000 dollar tegen 3.155.000 dollar in de over-

zeventig jaren op 612 moeten teruggaan. Het zijn
de jaren van Babels hegemonie, en het is billijk
deze te laten aanvangen bij een soortgelijk punt
als waar ze eindigen; zooals ze met de opvolging
van de Babylonische door de Perzische wereldheer-
schappij eindigen, beginnen ze met de opvolging
van de Assyrische wereldheerschappij door de Ba-
bylonische. En nu is het niet geheel juist dezen
overgang der wereldheerschappij van Assur op
Babel te stellen bij den ondergang van Nineveh.
Immers, dezelfde Babylonische inscriptie welke ons
612 als het jaar van Nineveh's ondergang leert ken-
nen, verhaalt ons ook dat daarmee het Assy-
rische rijk nog geen einde genomen
heeft. Dat Assyrische rijk heeft zich, door Egypti-
sche hulp gesteund, onder een nieuwen koning,
Assuer-oeballit II, na Nineveh's verwoesting
nog eenigen tijd weten staande te houden, waarbij
de residentie werd verlegd naar de ons uit het
Oude Testament welbekende stad Hara; en eerst
omstreeks 607 is daaraan voor goed een einde
gemaakt. Het wil mij voorkomen, dat er dus nog
geen overwegende reden is, om den aanvang van
de Babylonische wereldheerschappij van een vroeger
tijdstip dan 607 te dateren.

Natuurlijk — dit wil ik er aan toevoegen —
heeft dit voor de in Babel wonende Joodsche bal-
lingen geen middel kunnen zijn om het preciese
jaar van Babels val vooruit te berekenen. Al
om de eenvoudige reden, dat zij toen te dicht bij de
historische gebeurtenissen zelve stonden, om pre-
cies te zeggen in welk jaar het beginpunt van
Babels macht moest gesteld worden. Dit ben ik
met Ds v. d. Zee van harte eens: dat het ons niet
toekomt de tijden of gelegenheden te weten die de
Vader in zijne eigene macht gesteld heeft. Maar
één ding is zeker: voor het besef van de hoorders
van den profeet was het herstel gebonden aan den
ondergang van datzelfde Babel, dat hun nu den
ondergang bracht. En toen dan ook Babel was
geval, werd de aandacht van Daniël op deze
profetie van Jeremia gericht, en zond hij zijn vurig
smeekgebed op tot God, dat Hij zijne belofte aan
zijn volk vervullen zou (Dan. 9).

G. CH. AALDERS.